

Onderbanken onder handen

In de natuur en het landschap van de gemeente Onderbanken staan 54 grotere en kleinere projecten op stapel. Om recreanten te lokken en zo de agrariërs te helpen, die het steeds moeilijker krijgen. Op deze pagina een beschrijving van drie van de zeven voorkeursprojecten.

door **Nick Bruls**

Het is nogal wat: 54 projecten in het landelijke Onderbanken. Omdat Onderbanken natuur- en recreatieontwikkeling hoog in het vaandel heeft staan, omdat de gemeente een heleboel kunstenaars herbergt en omdat agrariërs een steuntje in de rug nodig hebben. Steeds meer grond is in gebruik bij steeds minder landbouwers. Met een nieuwe structuur voor het middengebied tussen de kernen Schinveld, Merkelbeek, Bingelrade en Jabeek wil de gemeente 'kansen schepen voor kleine agrariërs door het stimuleren van vervangende activiteiten en werkzaamheden'. Voorbeeld: komen er door de aanpassingen in het landschap meer toeristen en recreanten naar Onderbanken, dan is een boerderijwinkel ineens heel lucratief.

PRIORITEITEN

Alle plannen in één keer uitvoeren is niet haalbaar. Dat beseft Onderbanken ook wel. Er is een prioriteitenlijstje samengesteld door de gemeenteraad. Deze stelt voor de eerste fase twee ton beschikbaar voor de uitvoering van onder meer de drie hiernaast uitgewerkte projecten. Ook worden de smalle bermen langs de Groeneweg, Kloosterstraat, Julianastraat, Horbiesweg en Greyrtweg kruidenrijk gemaakt. Wordt het fietsroutenetwerk bij de tijd gebracht, staan volgend voorjaar de akkerranden

in bloei en worden her en der in het buitengebied rustpunten gecreëerd middels banken, picknicksets, afvalbakken en informatiepanelen.

FELDBISS

Als die eerste zeven projecten afgerond zijn, buigt de raad zich opnieuw over het 'grote projectenboek' om volgende stappen te bepalen. Misschien is er in die tweede fase wel plek voor de *Feldbiss*, de breuk in de aardkorst die op zijn weg van Aken naar Zuid-Holland precies onder het middengebied van Onderbanken doorloopt. Plan is om die zichtbaar te maken. Met een geologisch uitzichtpunt, door de *Felbiss* geïnspireerde kunst, een informatieve applicatie op de smartphone én door een kijkje onder de grond. Die laatste optie is mogelijk door een stukje breuk vrij te graven. Voorgestelde locaties daarvoor zijn de hellingen langs de Bosweg of Waanderweg.

FITNESS

Een ander terugkerend thema in het projectenboek is fitness. Niet elk project is er enkel voor de recreant. Bewoners mogen er zelf ook profijt van hebben. In Bingelrade is met het verbod

► **Steeds meer grond is in gebruik bij steeds minder landbouwers.**

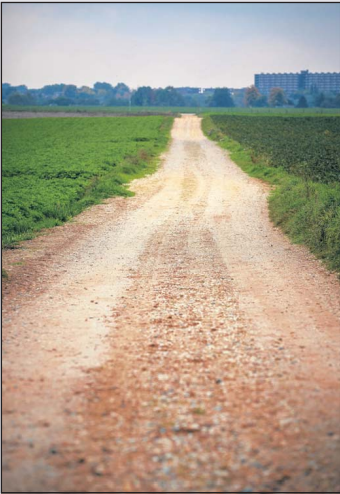
van voetbalclub BVC'28 de laatste sportgelegenheid verdwenen. Om dat gat op te vullen maakt ook een outdoor fitnesspark vol sporttoestellen deel uit van de plannen. Logische locatie is dan het voetbalveld, al is dat ook de beoogde plek voor een brede school. Zo'n trainingsgelegenheid staat ook op de rol voor Merkelbeek.

KERNEN

In het plan is ook het 'opwaarderen' van de kernen en de entree opgenomen. Nogal wat wegen en kruisingen staan op de nominatie voor herinrichting. Dat geldt voor Jabeek, Bingelrade en Merkelbeek. Hemelwater moet worden afgekoppeld van het riool, huiswiel- des moeten bijvoorbeeld plukgaarden worden en dorpentrees kunnen indrukwekkender gaan ogen door plaatsing van fruitbomen of infopanelen.

KOSTEN

De kosten per project bij elkaar opgeteld levert een totaalbedrag op van bijna 5,6 miljoen euro. De raad bepaalt per project of en wanneer er geld beschikbaar wordt gesteld. Voor de eerste fase van zeven projecten krijgt de gemeente alvast twee ton. Onderbanken hoeft het bedrag overigens niet helemaal zelf op te hoesten. Er zijn verschillende subsidierelingen waarop de gemeente hoopt terug te kunnen vallen, zoals die van de Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL), Groene Blauwe Diensten en Oranjerfonds.

Het Tommerwegske in het buitengebied.

Het Tommerwegske hoort bij Jabeek, maar loopt eigenlijk dwars door niemandsland. In de verte zijn de flats van Brunssum-Noord te zien. En de kerk van Schinveld. Een opvallend gebouwtje steekt iets uit boven de gewassen op het oneindig ogende veld. Het blijkt een bakken voor vliegtrains die richting Maastricht Aachen Airport koersen. Met eenzelfde functie die een vuurtoren heeft voor schepen. De zandweg waaraan het ligt maakt deel uit van een geliefd ommetje. Om de wandeling nog aangenamer te maken, moet er tussen het Tommerwegske en het Zwarte Paedje een struinp pad worden aangelegd: een onverharde doorgang tussen de akkers. Het moet bijdragen aan een gebiedsdekkend netwerk van wandelroutes in Onderbanken. De bedoeling is dat de gemeente hierin gesteund gaat worden door de VVV.

Het puthuisje in Bingelrade.

Pal naast het ontmoetingscentrum van Bingelrade en het blok op de parkeerplaats staat in het midden van het dorp een wit puthuisje met een zwart waterbakje, groene deur en verroest slot. De verf bladdert af, ondanks het feit dat het 'bijzondere cultuurhistorische gebouwtje' recent is opgeknapt. Volgens de gemeente is de oorspronkelijke functie ervan de meeste mensen niet duidelijk. En omdat het huisje op slot zit, komen ze daar ook niet één twee drie achter. Dat moet veranderen! Hoe? Zo: 'Een aantal oorspronkelijke openingen zijn dichtgemetseld. Deze worden opengemaakt en voorzien van historisch verantwoorde vensters. Onder de uitstroombuiging voor het water wordt een zorgvuldig vormgegeven en vandalismebestendige emmer geplaatst. Een pomp zorgt ervoor dat ieder paar minuten een lading water uit de opening stroomt.'

De Molenweg in Jabeek.

Structuur is het toverwoord bij puntje 9: 'Aanleg van wegbeplanting'. In de uitleg staat te lezen, dat dit in het verleden verschillende doeleinden had. Zo was wegbeplanting (denk aan lanen en bomenrijen) vaak terug te vinden in de buurt van kastelen. Nou zijn die op de Molenweg in Jabeek niet te vinden. Daar moeten ze het doen met de - overigens niet minder mooie - Roermolen uit 1794 en bijbehorende schuur uit de negentiende eeuw. Een rijksmonument. Om de weg er naartoe te accentueren gaat de gemeente Onderbanken over tot de aanplant van bomen met een onderlinge afstand van tien meter. Datzelfde gebeurt langs de Putterdaalweg tussen Etzenrade en Jabeek, de Geerstraat en Groeneweg in Bingelrade en langs de N274, beter bekend als de Provincialeweg die via de Selfkant naar Koningsbosch voert.

Op het Vogelke, Bingelrade: één van de plekken waar bloemrijke akkerranden worden aangelegd.
foto's Luc Lodder

